

N:o 141.

Af Herr Carl Anders Larsson: Om förändring i lagens stadgande rörande löftesmans ansvar för ingången borgen.

Ehuru min motion, angående utrotandet af det förhatliga borgenssystemet, under de tvänne sednare riksdagarne rönt den mest omilda behandling, kan jag dock icke underlåta att, för tredje gången, bringa denna, för vår kreditlagstiftning viktiga, fråga under Riksdagens pröfning.

Man talar om att vår kreditlagstiftning är felaktig, man ser dagliga exempel på huru den ena affärsmannen efter den andra rymmer riket eller förkortar lifvet, lemnar hustru och barn i den mest hjälplösa belägenhet. Ja man ser på landsbygden huru en massa jordbrukare, de der ofta ärft sina hemman ograverade, duka under för en öfverdrifven skuldsättning, nödgas afträda sin egendom till borgenärernas förnöjande; men kunna vid slututdelningen icke betala mera än några få procent på sina skuld- och borgensförbindelser. Allt detta onda tillskrifver man det så kallade systemet. Blir fråga om att gå systemet på lifvet, då spårar man genast ingrepp i det fria aftalet och anser de gamla föräldrade missbruket så heliga att man icke vill göra någon rubbning i dess verkningar.

Det har aldrig kunnat falla mig in att vilja beröfva mina medmenniskor rättigheten att ruinera sig, på hvad sätt de för sin egen del finna lämpligast, men jag anser att lagstiftningen icke bör tolerera sådana lagar, hvarigenom den ena medborgaren kan, på det mest honetta vis, utan minsta risk beröfva sin godtrogna like hela sin förmögenhet och bringa denne, med ofta en talrik familj, till tiggargstafven.

Betraktar man, exempelvis, den bana en fattig yngling, som egnar sig åt Statens tjänst, har att genomvandra, så finner man, att hans vigilanssystem börjar vid akademien. Här sätter han sig i skulder icke blott för sina egna behov utan ofta såsom löftesman för sina kamrater. Han utgår från akademien och träder in som extra tjänsteman vid verken. Här nödgas han, i anseende till sin ringa aflöning, fortsätta med låne- och borgenssystemet, till dess han finner sig så skuldbelastad att hela hans tid och uppfinningsförmåga tages i anspråk för penningevigilansers uppehållande. När en person i denna belägenhet sedermera får en ordinarie tjänst, så är han ofta skyldig ett kapital, hvars ränta medtager största

delen af hans lön. Härigenom förlamas hans tjänstgöring, han nödgas göra sig beroende af personer, som till återtjänst behöfva hans borgen. Han råkar slutligen i den förtviflade belägenhet att han lånar penningar ur de kassor, som blifva honom anförtrödda, eller begär andra försnillningar i tjänsten, hvaraf följer, att han slutar med att rymma eller taga lifvet af sig. I det industriella lifvet saknas icke motstycke till den skildring jag uppdragit öfver de ynglingar, som egnat sig åt tjänstemannabanan.

Handtverkare och jordbrukare äro jemväl utsatta för verkningarne af borgenssystemet. Detta system är i de flesta fall orsaken till den lyx och det öfvermåttiga lefnadssätt, hvaröfver så högljudda klagomål förspörjas. Blevne enhvar hänvisad till sin egen förmåga att förtjena sin utkomst, så skulle i sanning ej så många olyckor inträffa. Då berodde det på förmågan att genom arbete och sparsamt lefnadssätt förvärfva sig personlig kredit och förtroende.

Nu beror det aldramest på förmågan att föra ett lysande lif och genom konstlade medel upphålla förtroende till sin solidité. Huru långt man kan komma i den vägen, visar sig aldrabäst af tillgångarne i många konkurser, som yppats under sednare tider. Tag bort borgenssystemet, och det Svenska folket skall ofelbart finna sig belåtet dermed! Under återropande af hvad jag i detta ärende anført i min vid förra riksdagen väckta motion, tager jag mig friheten föreslå, att Riksdagen ville besluta, antingen:

att allt hvad i nu gällande lag och författningar stadgas om borgen för annan mans gäld, upphört att vara bindande för sådana forskrifningar, som utfärdas efter det förordning i ämnet kungjorts.

eller ock:

att alla de borgensförbindelser för annor mans gäld, som ingås efter den tid nådig förordning i ämnet utfärdats och blifvit kungjord, skola utsökas inom tretton månader efter den dag förbindelsen finnes daterad, vid äfventyr att borgensmans betalningsskyldighet upphört att vara gällande.

Om remiss härå till Höglof. Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 24 Januari 1868.

C. A. Larsson
från Östergötland.